

מוחמד מוסא שאאדה אבו עראם ו-108 אח'

כולם ע"י ב"כ עוה"ד תמר פלדמן ואח'
מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
ת"ד 34510, ירושלים 91000
טל': 02-6521218; פקס: 02-6521219
tamar@acri.org.il

המבקשים

- נ ג ד -

שר הביטחון ואח'

כולם באמצעות פרקליטות המדינה,
משרד המשפטים, רח' צלאח א-דין 29, ירושלים

המשיבים

עמדת העותרים

בהתאם להחלטות בית המשפט הנכבד מיום 23.3.2016 ומיום 8.5.2016 מתכבדים העותרים להגיש תגובתם למתווה האימונים שהציגו המשיבים במהלך הדיון ביום 23.3.2016 בעתירה שבכותרת.

1. העותרים – ערב רב של ראשי משפחות משמונה כפרים שונים – מתנהלים מזה 17 שנים כשמאכלת הגירוש מאיימת מעל ראשיהם וחוסר הוודאות שולט בחייהם. טראומת הפינוי ב-1999 צרובה היטב בזיכרונם, ההווה תלוי על בלימת צו הביניים של בית המשפט הנכבד והעתיד לוט בערפל. למרות ניסיונם המאכזב בגלגולו הקודם של הליך זה ומתוך רצונם לקיים חיים תקינים בבתייהם ועל אדמותיהם, הסכימו העותרים לנסות ולמצוא פתרון בדרך שהציע בית המשפט הנכבד – דרך הליך הגישור.

2. במשך שנתיים וחצי ניהלו באי כוח העותרים משא ומתן במסגרת הליך הגישור בלב פתוח ובנפש חפצה. המגשר, השופט בדימוס פרופ' יצחק זמיר, עשה כל אשר לאל ידו על מנת לצמצם את המחלוקות ולקדם פתרון מוסכם. אלא שההצעות שהציגו המשיבים לעניין האימונים התעלמו מאורחות חייהם של העותרים ומצרכיהם הבסיסיים. שאלותיהם והשגותיהם של העותרים לא זכו למענה ובמקום שההצעות ילכו וישתפרו, כנהוג במשא ומתן, ההפך היה נכון, כאשר כל הצעה שהניחו המשיבים היתה קשה מקודמתה. התנהלות זו יצרה ספקות הולכים וגוברים בקרב העותרים בדבר כנות כוונותיהם של המשיבים.

3. חששותיהם של העותרים אוששו וחוזקו בדיון שהתקיים ביום 23.3.2016. עמדת המשיבים כפי שהוצגה בדיון, ובפרט המתווה שהוצג בו לראשונה, הבהירו כי כוונת המשיבים אינה למצוא פתרון הולם, אשר מכיר בתושבותם של העותרים באזור ומאפשר להם לחיות חיים תקינים, כי אם לפנות את רוב התושבים מבתייהם ולשנות באופן דרמטי את השימוש שעושים המשיבים בשטח.

4. ראשית יש לציין, כי הגשת מתווה שהוכן מראש לבית המשפט במהלך הדיון, מבלי שנמסר לעיון העותרים קודם לכן, מעידה על חוסר תום לב ואינה תורמת לתחושת האמון מצד

העותרים, וזאת בלשון המעטה. על אחת כמה וכמה כשזו באה לאחר הליך הגישור הממושך, שסיפק אינספור הזדמנויות להציג הצעות ומתווים.

5. יתר על כן, בחינת המתווה לגופו מעלה כי הוא גרוע אף מההצעה הגרועה ביותר שהוצגה על ידי המשיבים בגישור, ואשר נדחתה מן הסתם על ידי העותרים. **משפכי הירי במתווה שהוצג חולשים על 68.6% משטח האש אותו מגדירים המשיבים כשטח אש פעיל**. גודלו של **משפך הירי המסומן כמשפך 1** (לתחמושת קליעית 5.56) הוא 9,190 דונם והוא מהווה כ-37% **משטח האש הפעיל**; גודלו של **משפך הירי המסומן 2** (מא"ג תרגיל כיתה) הוא 13,554 דונם, שהם כ-54% **משטח האש הפעיל**.

6. ככל שניתן לפענח מהמפות שצרפו המשיבים למתווה כמעט כל הכפרים בשטח ייפגעו ממנו: **המשפך המסומן כמשפך 1** נופל על מגיאז, חלק מחלאווה וחלק קטן מגינבה, ומשפיע ישירות על כ-230 **תושבים**. **במשפך המסומן כמשפך 2** נמצאים שישה כפרים, בהם **חיים כ-500 נשים, גברים וילדים**: אספיי אתחתא, תבאן, פחית, חלית א-דבעא וכן מעייר אל עביד ומופקרא.

7. **סך הכל למעלה מ-700 בני אדם מצופים, לשיטת המשיבים, לפנות את בתיהם לתקופות ממושכות**. תושבי הכפרים שבמשפך 2 נדרשים על פי המתווה לפנות את בתיהם למשך 74 ימים בשנה, בהם תקופה רצופה של 28 ימים, תקופה נוספת של 21 ימים ועוד חמש תקופות בנות חמישה ימים כל אחת. התושבים שבמשפך 1 נדרשים לעזוב את בתיהם למשך 24 ימים, מתוכם 14 ימים רצופים ועוד שתי תקופות של חמישה ימים כל אחת. בסך הכל, בשני המשפכים מבקשים המשיבים להתאמן במשך כמעט 100 ימים בשנה!

8. ברי, אם כן, כי המתווה שהוצג על ידי המשיבים אינו לוקח ברצינות את העובדה שהעותרים מתגוררים בשטח המדובר, שילדיהם לומדים בכפרים אותם מבקשים לפנות, שעדריהם דרים שם ושפרנסתם כולה נסמכת על תנועתם במרחב. בנוסף, הדרישה לקיים אימונים לאורך כל תקופות השנה, לרבות עונות החקלאות, אינה לוקח בחשבון את הנזק הצפוי לאדמותיהם המעובדות של העותרים. נזקים מסוג זה נגרמו בעבר לא פעם גם באימונים יבשים, כאשר רכבים כבדים וחיילים עברו על שדותיהם של העותרים ופגעו ביבולים. (ראו בקשה לפי פקודת ביזיון משפט מטעם העותרים מיום 27.1.2013 בהליך זה ובקשה לפי פקודת ביזיון בית משפט מטעם העותרים בבג"ץ 517/00 מיום 17.2.2004). יש להניח כי אימונים באש חיה עלולים לגרום לנזק רב אף יותר.

9. שיקולים אלו אינם חדשים למשיבים. העותרים העלו אותם פעם אחר פעם במהלך הגישור וכמובן גם בכתבי בי הדין שהגישו. אף על פי כן בחרו המשיבים להתעלם מהם ונמנעו מלתת משקל כלשהו לצרכיהם הבסיסיים של העותרים, בניגוד גמור לחובתם על פי הדין.

10. יתרה מכך, שניים מהכפרים עליהם נופל המשפך המסומן כמשפך 2 – מעייר אל עביד ומופקרא – נמצאים בכלל בחלק הצפון מערבי של השטח, אשר הוחרג משטח האש הפעיל בהודעתו של שר הביטחון לבית המשפט הנכבד ביולי 2012. על בסיס הודעה זו ניתן פסק הדין בבג"ץ 517/00, בו נכתב:

"בהודעה מעדכנת מיום 20.7.2012, הוצגה החלטת שר הביטחון שלפיה שהייתם של העותרים תתאפשר בחלקו הצפון-מערבי של שטח אש 918, שבו נמצאות ח'רבת צירת עואד אבראהים, ח'רבת טובא, ח'רבת צרורה

וח'רבת מופקרא, אך לא תתאפשר ביתרת השטח. בצד האמור, יתאפשר לעותרים להיכנס לשטח האש לצורך עיבוד חקלאי בתקופות שבהן לא מתקיימים אימונים (סופי שבוע וחגי ישראל), וכן מוכנים המשיבים להעמיד לרשות העותרים שתי תקופות נוספות מדי שנה, בנות חודש כל אחת, לצורך עיבוד חקלאי ומרעה"

(בג"ץ 517/00 **חמאמדה נ' שר הביטחון** (פורסם בנבו, 7.8.2012))

11. השינוי הנורמטיבי שנוצר בעקבות הודעת שר הביטחון הביא את בית המשפט לכדי החלטה למחוק את העתירות והוליד את העתירות המחודשות דנן, שהוגשו ביחס לשטח אליו התייחסו המשיבים כשטח פעיל בלבד. משמעות הדבר היא שתושבי הכפרים מעיייר אל עביד ומופקרא, אשר נפגעים מן המתווה החדש, אינם בין העותרים בהליך זה וטענותיהם אינן יכולות להישמע בו. אף על פי כן, המשפך המסומן **משפך 2 כולל בתוכו 32% מהשטח אותו התחייבו המשיבים להחריג משטח האש הפעיל**. בכך סותרים המשיבים את החלטתם ומתעלמים מפסיקתו של בית המשפט הנכבד.

12. זגזוגים דומים התגלו גם בעמדתם של המשיבים ביחס לשורשו של עניין – חיונותו של שטח האש הספציפי הזה לצורכיהם הצבאיים בגדה המערבית. בעבר טענו המשיבים כי שטח האש נדרש להם לטובת צרכי האימונים שעלו ממלחמת לבנון השניה ובשל המבנה הטופוגרפי הייחודי שמאפיין אותו (ראו הודעה מעדכנת של המשיבים בבג"ץ 517/00 מיום 19.7.2012). לאחר מכן הבהירו כי השטח נחוץ מטעמי נוחות וחسכון, כיוון שהוא קרוב לבא"ח נח"ל ועל כן מאפשר צמצום עלויות השינוע של היחידות המתאמנות (פסקה 108 לתגובת המשיבים בבג"ץ 413/13 מיום 29.7.2013). במהלך הדיון האחרון הסביר בא כוח המשיבים שהשטח נדרש בשל קרבתו לבסיס הטירונים ובשל הרצף שהוא מייצר עם שטחי אימונים מדרומו, בגבולות מדינת ישראל, אך מיד לאחר מכן אמר שבדרום השטח צפויה להיבנות חומת הפרדה. במתווה עצמו נכתב כי השטח נדרש כי הוא יאפשר סד"כ אש כבד כגון טנקים וארטילריה, ואולם המתווה עצמו מתייחס לאימונים בנשק קל ובמא"ג בלבד.

13. חוסר היכולת של המשיבים להסביר באופן עקבי את הנחיצות הממשית בשטח האש מעורר תהיות כבדות משקל ביחס לתוקפה של טענתם המרכזית של המשיבים. תהיות אלו גוברות ומטרידות במיוחד על רקע דבריו של אלוף משנה עינב שלו, קצין אג"מ בפיקוד מרכז, בישיבה של ועדת המשנה לועדת החוץ והביטחון ביום 27.4.2014, שדנה ב"בנייה בלתי חוקית פלסטינית בשטחי C":

"אני חושב שאחד ההליכים הטובים שיכולים לחמוק בין האצבעות הם חזרה של שטחי אש למקום שבו הם אמורים להיות והם עדיין לא שם. אחת הסיבות המרכזיות היא שאנחנו מורידים כמערכת צבאית הרבה מהאימונים לבקעה. זאת אומרת, מי שמסתכל על תרגיל האוגדה האחרון עם מטוסי קרב, מסוקים וטנקים שיורים וכולי, אני מנסה ללכת עשורים אחורה ולא אזכור את זה. אנחנו עכשיו מכניסים תרגיל אוגדה נוסף במרחב הזה. הסיפור הזה של המאבק על שטחי האש הוא יותר מהוועדה כאן ומעבודת הפיקוח המצוינת שעושה מרקו יחד אתנו. אני חושב שהתנועה של רקם ורכב וכולי במרחב הזה ואלפי חיילים שהולכים, היא מזיזה הצידה. כאשר הגייסות דורכים, אנשים זזים הצידה ואני לא עושה כאן הבחנה בין יהודים לפלשתינים אלא אני מדבר באופן כללי.

....

אני אומר את זה כאן כי אני חושב שהסיפור של האימונים הוא מרכיב שהוא לא עולה בדיון כאן אבל יש לו משקל לא מבוטל. במקום, ויש מקומות כאלה,

בו רידדנו את כמות האימונים בצורה משמעותית, צמחו שם יבליות. זה דבר שצריך לקחת אותו במשוואה."

פרוטוקול הישיבה מצורף ומסומן כנספח ת/1.

14. מעבר לאי הנוחות שמעורר הכינוי "יבליות" להתיישבות פלסטינית על ידי קצין בכיר בפני חברי כנסת, מטרידה ממש ההודאה כי הצבא משתמש באימונים כדי לדחוק קהילות של פלסטינים ממקומותיהם ולהוביל להעתקתן בכפייה. מדבריו של הקצין עולה בבירור כי העובדה שלא ניתן לחיות במקום בו מתקיימים אימונים סדירים באש חיה נהירה למשיבים.

15. כוונתם של המשיבים לבצע אימונים נרחבים וממושכים באש חיה בשטח דן, אשר למעט תקופה קצרה בשנות ה-90 לא שימש מעולם לאימונים באש, מסמנת **שינוי דרסטי בסטטוס קוו**. עובדה זו, יחד עם היעדר הסבר משכנע לצורך החיוני באימונים דווקא בשטח הזה ובצירוף חוסר נכונותם של המשיבים לבחון שימוש בשטחים חלופיים, מעלה את החשש שמא לא רק צורך צבאי ממשי עומד לנגד עיני המשיבים, וששיקולים זרים, מדיניים ואחרים, עומדים בבסיס התנהלותם.

16. לאור כל האמור, העותרים סבורים כי המתווה שהוצג על ידי המשיבים נגוע בחוסר תום לב לאורכו ולרוחבו ופסול מעיקרו. קבלתו של מתווה זה, או דומה לו, כמוה כדחיית טענותיהם של העותרים. העותרים עומדים על טענותיהם העובדתיות והמשפטיות כפי שהוצגו בפני בית משפט נכבד זה. השטח הנדון בעתירה הוא מרחב מחייתם, שם בתיהם, שם רכושם, שם פרנסתם. כפי שהוסבר באריכות בעתירה ובמסמכים שצורפו לה, התושבים המתגוררים בשטח מקיימים אורח חיים ייחודי של חקלאות בעל ומרעה צאן וכל קיומם תלוי במגוריהם בשטח ובאפשרותם לנוע במרחב המכונה "מסאפר יטא". ההכרזה על שטח האש במרחב זה מנוגדת לדין הבינלאומי וההתעקשות על השימוש בשטח לצורך אימונים באש חיה אינה עומדת בכללי הסבירות. העותרים אינם מוכנים ואינם יכולים להסכים לפינויים מבתיים.

17. על כן, חוזרים העותרים על בקשתם מבית המשפט הנכבד שיוציא מלפניו צו על תנאי כמבוקש בעתירה.

היום, 10 במאי 2016

שלמה לקר, עו"ד

ב"כ המבקשים בבג"ץ 1039/13

תמר פלדמן, עו"ד

ב"כ המבקשים בבג"ץ 413/13